رابطهپیشداوری نسبت به اقوام ایرانی با هویت جمعی در دانشجویان

زهرا فخرى " و فاطمه باقریان ۲

آدرس پستی نویسنده مسئول: تهران، مینیسیتی، شهرک قائم(عج)، انتهای فاز ۲، ساختمان نارنج، بلوک B۱۱، واحد۲۱. تلفن تماس: ۲۲۴۵۶۰۷۱–۲۹۳۵۲۱۲۶۲۸۱

چکیده

مقدمه: پیشداوری نگرش منفی نسبت به یک گروه غریبه است که بر فرایندهای سادهسازی آمیخته به خطا و اغلب همراه با اطلاعات ناقص بنا شده است؛ از طرفی هویت جمعی در فرآیند اجتماعیشدن و ارتباط با گروهها یا واحدهای اجتماعی موجود در جامعه کسب میشود که مشخص ترین آنها گروهی است که فرد خود را متعلق به آن میداند.مطالعه حاضر به منظور تعیین رابطه پیشداوری نسبت به اقوام ایرانی و هویت جمعی دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی صورت گرفته است.

روش:پژوهشحاضرتوصیفیازنوعهمبستگیبود. جامعهآماریشامل ۳۰۹۴ دانشجویدر حالتحصیلدرسال ۹۰-۸۹ بودند؛ ۳۵۰ نفرازآنهاباروشطبقهای - نسبیانتخابشدند. اطلاعاتبااستفادهاز پرسشنامهمحقق ساخته برای تعیینسطحپیشداوریوپرسشنامههویتجمعی (جریبیولهراسبی، ۱۳۸۸) جمعآوریشد.

یافتهها: نتایج نشان دادکه پیشداوری بهطور منفی و معنادار با ابعاد ملّی و فرا ملّیِ(جهانی) هویتجمعی و بهطور مثبت و معنادار با هویت قومی رابطه دارد. یافتههای بهدست آمده از تحلیل رگرسیون چندمتغیره برایپیشبینیپیشداوریبر پایهمولفههایهویت نشان داد که هویت فراملی تأثیرمنفیومعکوسومعناداریبرپیشداوریدارد، همچنینمولفههویت ملّینیزتأثیرمنفیومعکوسومعناداریبرپیشداوریدارد ودرنهایتهویت قومیتأثیرمثبتومعناداریبررویپیشداوریداشت.

نتیجه گیری: بهطور کلینتایجنشانمی دهند کههرمیزانافراد خودرامتعلقبه گروه هایبزرگتر (ملّی وفراملّی) بداننداز میزانیشداور یآناننستیه گروهها یقومیکاستهمی-

شودودراينميانوجودرابطهمعنادارميانسطوحمختلفهويتجمعيوپيشداوريكهبسترزايندهآنكيفيتتعاملاتاجتماعيافراداستغيرقابلانكارمي-باشد.

كليد واژه ها: اقوام ايراني، پيشداوري، دانشجويان، هويت جمعي.

۱°. نویسنده مسئول: کارشناسیارشد روانشناسی عمومی دانشگاه شهید بهشتیEmail: z_fakhri86@yahoo.com

Relationship between prejudice towards people with a collective identity among students

Z. Fakhri³& F. Bagheriyan⁴

Abstract

Prejudice is a negative attitude toward a group of strangers on a simple process mixture of error and is often based on incomplete information. Formation of collective identity occurs through the process of socialization and communication with groups and social units in society, and can be recognized when people identify themselves as belonging to certain groups. **Aim:** The aim of present study was to determine the relationship between prejudice towards ethnic groups and collective identity among students of shahid Beheshti University. **Method:** the Method ofthis study was descriptive-correlational. The population included 3094 students who were studying in academic year of 90-89. 350 students were selected through a cluster sampling and answered the researchers made questionnaire and collective identity questionnaire (jaribi and Lohrasbi, 1388).

Results showed a significant negative bias in the national and international dimensions (global) of collective identity whereas collective identity positively and significantly correlated with ethnic identity. Results from multivariable regression analysis to predict the Prejudice based on collective identity dimensions showed bothinternational and national identity have a significant negative impact on prejudice. Finally, ethnic identity had a significant positive impact on the prejudice. **Conclusion:** In general, results show that individuals belonging to Larger groups (national and international) can reduce the amount of prejudice towards ethnic groups in the society.

Key words: collective identity, ethnic groups, prejudice, students.

مقدمه

رفتار هر شخص به ادراکی که از واقعیت دارد، به شیوه سازمان دهی اطلاعات ادراکی و درنهایت به تجربهای که از رویدادها به دست می آورد، به منظور خلق تصویری که از دنیا دارد، بستگی دارد. عوامل گوناگونی مانند تجربیات پیشین، سطح اطلاعات، انتظارات، احساسات و فرهنگ، ادراک فرد را تحت تاثیر قرار می دهند. از مباحث مهم در زمینه ادراک، ادراک افراد و گروهها از یکدیگر است که این ادراک متقابل گروهها از یکدیگر می توانند پیامدهای مهمی دربرداشته باشند (و ترز و تاچ 3 ، ۲۰۰۲). کیفیت روابط بین گروهها به عوامل زیادی مربوط می شود که از جمله این عوامل، برداشت اعضای گروههای مختلف از یکدیگر است؛ زمانی که این برداشتها از نوع باورهای مشترک یک گروه از گروههای دیگر باشد، اصطلاحاً با پیشداوری ها جرز نگرشهای منفی نگرش، عقیده یا احساس ایجاد شده بدون آگاهی، تفکر یا استدلال پیشین است که اغلب پیشداوری ها جرز نگرشهای منفی

^{1.} MA in general psychology, Shahid Beheshti UniversityEmail: <u>z_fakhri86@yahoo.com</u>

^{2.} Assistant Professor, ShahidBeheshti University

^{3.} Perception

^{4.} Weitzer& Tuch

^{1.} Prejudice

نسبت به اعضای گروههای دیگر به حساب می آیند (اکهمار و اکرمی ٬ ۲۰۰۷). ما در مقابل زنان و مردان، شهرستانیها، روستاییها و نیز در مقابل اقوام ٔ مختلف فارس، ترک، کرد و لر انتظارات متفاوت داریم، زیرا آنها را در طبقات جداگانهای جای میدهیم و برای هر طبقه ویژگیهای خاص قائل میشویم (گنجی، ۱۳۸۰). افراد میتوانند به طور آسان و موثر عضویت دیگران در طبقـه اجتمـاعی خاص را دریافته و به سهولت بر اساس این طبقه بندیها به قضاوت بپردازنـد (کلـوتیر، ماسـون و مـاکرا ۲۰۰۵،٬ مـاکرا، کـوین،٬٬ ماسون و کوادفلیگ، ۲۰۰۵). طبقه بندیهای اجتماعی می توانند به پیامدهای خاصی، مانند برانگیختگیتصورات قالبی، نگرشهای دارای پیشداوری و بروز رفتارهای متفاوت منجر شوند (ماکرا و بادن هاوسن ^{۱۲}، ۲۰۰۰). بسیاری از افراد طبقه بندیهای اجتماعی , ا به طور خاص برای قومیت و نژاد و جنس در نظر می گیرند که منجر به پیشداوری، تصورات قالبی و ایجاد مرزهای قومی و نـژادی می شود (هاسلم و لوی^۲،۲۰۰۶؛ هاسلم، رشچیلد و ارنست^{۱۲}، ۲۰۰۲؛ جاپاراتن و پتی، شلدون، فلـدبام، یفـر ^{۱۵}، ۲۰۰۶؛ ویلپـامز و ابرهارت^{۱۶}، ۲۰۰۸). آرونسون^{۱۷}(۲۰۰۸) تعریفی از تصورات قالبی را به عنوان تعمیم افراطی و اختصاص دادن ویژگیهای یکسان به هر یک از اعضای متفاوت یک گروه، بدون در نظر گرفتن تفاوتهای موجود میان آنها مطرح کرده است. این تصورات فرایندی برای سادهسازی دیدگاه ما درباره سایر افراد پدید می آورد. تصورات قالبی به فرد اجازه می دهند تا واکنش سریع در زمان مواجهه با دیگران نشان داده و این تصورات، زمانی که با ترس مرتبط با جهان بیرون همراه است، به وی کمک میکننید (آرونسیون، ۲۰۰۸). طبق نظر وی پیشداوری یک نگرش منفی یا خصمانه نسبت به یک گروه غریبه است، که بر فرایندهای ساده سازی آمیخته به خطا و اغلب همراه با اطلاعات ناقص بنا شده است. پیشداوری ها همچنین به عنوان دسـتاویزی بـرای نادیـده گـرفتن گـروهغریبـه و آزار دادن آنها نیز بکار گرفته می شوند (لیزاکر، تی سای، یانوس و رز ۱^{۸۱}، ۲۰۰۸). پیشداوری قومی به طور معنادار از تصورات قــالبی ســر چشمه می گیرد، به عبارت دیگر، این پیشداوری ها «یک سـری از باورهـا در مـورد اسـنادهای ادراک شـده از اعضـای یـک طبقـه اجتماعی خاص» محسوب می شوند، بر همین اساس پیشداوری قومی، احساس ناسازگاری (نسبت بـه گـروه دیگـر) اسـت کـه بـر تعمیمی معیوب و انعطافنایذیر بنا شده است (بوبو و ماساگلی ۲۰۰۱،۱۹). پیشداوری نسبت به گروههای اقلیت قـومی یـک مسـئله اجتماعی است که از لحاظملّی (دان و مک دونالد ۲۰، ۲۰۰۱؛فراسر و اسلام۲۰، ۲۰۰۰) و از نظر بین المللی حائز اهمیت است موشر – ایزنمن٬۲۰۵ بیشداوری قومی در اغلب پژوهشها به عنوان «احساس آمیخته با مخالفت، بنا شده بر یک تعمیم معیوب و انعطاف نایذیر» مطرح شده است که ممکن است احساس یا بروز داده شود و به سمت یک گروه یا یک فرد از آن جهت که عضوی از آن گروه است، هدایت شود (دان و مک دونالد، ۲۰۰۱). نه تنها گروههای قومی متفاوت، آماج سطوح مختلف پیشداوری قرار می-

2. Ekehammar& Akrami

3. Ethnicy

4. Cloutier & Mason & Macrae

- 5. Quinn & Quadflieg
- 6. Bodenhausen
- 7. Haslam & Levy
- 8. Rothschild& Ernst
- 9. Jayaratne & Petty & Sheldon & Feldbaum & Pfeffer
- 10. Williams & Eberhardt
- 11. Aronson
- 12. Lysaker & Tsai & Yanos & Rose
- 13. Bobo & Massagli
- 1. Dunn & McDonald
- 2. Fraser& Islam
- 3. Persson& Musher-Eizenman

گبرند بلکه تفاوتهایی نیز در شکل بیشداوری نسبت به آنها نیز وجود دارد. افرادیاتوجهیهویژگیهایاحتماعیمعینوانفاینقش-هاپاجتماعیخاصدرلایههایمختلفاجتماعی، درگروههایاجتماعیارادیوغیرارادیمختلفیعضویتدارند کهعضویتدر هریکازاینگروه-هاهویتجمعیمتفاوتیبهاَنهامیبخشید (پرور۳٬ ۹۹۹).هویتها فقطامریفردییاروانشناختینیستندبلکهامریاجتماعیبهشمارمی-، وندکهعمیقاًا: تعاملو، ابطهبادیگرانمتأثر بودهوبازیگراناز طریقتعاملومشار کتدر چار چوبینهادی بههویتیمنتسبمی شوند (میرمحمدی، ١٣٨٣). باتوجههاينكهافراددرموقعيــــتهايمختلفكنشــــيدر لايههايمختلفاجتماعي بإتوسلبهعض هايگوناگون،خودراشناساييمي كنند،دارايهويتجمعيگوناگونيهستند كهاز آنجملهاند: هويتسني،جنسي،قومي،ملّي ، فراملّيو ... (جريبي و پیشداور پمیتواندنگر شــ ملیتوقومیتشانتحتتاثیرقراردهدوموجبتضعیفهویتملّیوهمبستگیجمعیشود. میرتنز و پتیگرو^{۲۴} (۱۹۹۷) دو نوع متفاوت از پیشداوری را مطرح کردند، پیشداوری پنهان و آشکار: پیشداوری آشکار به عنوان شکل سنتی پیشداوری که شامل ابراز آزادانه نگرشها و عواطف منفی نسبت به گروههای اقلیت می شود، مورد ملاحظه قرار می گیرد در حالی که پیشداوری پنهان غیرمستقیم است و شامل جلوگیری از ابراز عواطف مثبت نسبت به گروه اقلیت می گردد. اغلب نظریهها، تحول پیشداوری را به دوران کودکی (۱۲-۴ سالگی) و با توجه ویژه ای بر نقش تحول اجتماعی- شناختی (ابود^{۲۵}، ۱۹۸۸) و فرایندهای انگیزشی مطرح کرده اند؛ بر اساس این مطالعات اولویتهای قومی در تمام دوران میانی کودکی یکنواخت باقی میمانند و شواهد کمی برای تحول پیشداوری در سن نوجوانی وجود دارد (نسدال، مس، گریفید و دورکین^{۲۶}، ۲۰۰۳). بر طبق نظر هوور و فیش بین^{۲۷} (۱۹۹۹)، سه دیدگاه نظری وجود دارد که به طور غیر مستقیم به پیشبینی کاهش پیشداوری با افزایش سن از ۱۰ تا ۲۰ سالگی منجر می شوند: فیشر و لمبـورن٬۱۹۸۹) مطـرح می کنند که پیشداوری از تفکر سادهٔ اجتماعی ریشه می گیرد و با توجه به اینکه فرد در سن نوجوانی به سمت سطوح انتزاعی تفکر حرکت میکند، در این دوره از تحول، پیشداوری کاسته میشود، مدل کتز و کسنسنک (۱۹۹۴) مطرح میکنید که انعطاف نقش جنسیتی با افزایش سن در نوجوانان افزایش می یابد که این خود منجر به تعامل میان انعطاف شناختی فزاینده و تأثیرات جامعه پذیری می شود و این مدل زمانی که مفهوم پیشداوری را دربرمی گیرد کاهش پیشداوری را با افزایش سن پیش بینی می کند (هوو و فیش بین، ۱۹۹۹). طبقنظر کلبرگ و کندی^{۲۹} (۱۹۸۴) در نظریه تحول اخلاقی و بـا تمرکـز بـر مراحـل یـیش نوجـوانی و جوانی می توان اشاره کرد که از آنجا که پیشداوری می تواند واکنش در مقابل گروههای آماج را نیز دربر گیرد، به عنوان نمایندهای برای واکنش اخلاقی به نظر می رسد (هوو و فیش بین، ۱۹۹۹). بنابراین به نظر می رسد که پیشداوری در دامنه سنی مذکور کاهش مییابد؛ محیط خانواده اولین جایی است که والدین بر نگرش و پیشداوری کودک تاثیر میگذارند. از طرفی ارتباط با اقلیتهای قومی یا دوستی با فردی از گروه غیرخودی ممکن است بر تحول پیشداوری نوجوان تاثیر بگذارد (پرسونو و موشر- ایزنمن، ۲۰۰۵).

4. Brewer

^{5.} Meertens & Pettigrew

^{6.} Aboud

^{7.} Nesdale, Maas, Griffiths & Durkin

^{8.} Hoover & Fishbein

^{1.} Fischer & Lamborn

^{2.} Kohlberg & Candee

علاوه بر آن محیط آموزشی نیز نقش بسزایی بر پیشداوری افراد دارد. کوینلی و گلاک^{۳۰} (۱۹۷۹) مطرح کردنـد کـه موسسـات آموزشی، پیشداوری را از سه طریق کاهش میدهند:

از طریق فراهم کردن آگاهی بیشتر برای افراد درباره اقلیتها و درباره عوامل تاریخی، اجتماعی و اقتصادی معتبر در مـورد اقلیـت و تفاوتهای گروه اقلیت.

از طریق آموزش افراد برای بازشناسایی پیشداوری و درک خطرات پیامدهای آن.

از طریق فراهم کردن مهارتهای شناختی، که بر توانایی افراد به منظور شناسایی و نپذیرفتن پیشداوری میافزاید (هاگان و مالوت^{۲۱}، ۲۰۰۵).

هویتجمعیبهمیزانتداخلوامتزاجگروههادرهمدیگروابستهاستومیزانتداخلگروههانیزبهمیزانونوعتعاملاتاجتماعیافرادوگروههابرمیگردد؛ نتایجحاصلازمروردیدگاههاینظریومنابعتجربیموجوددرارتباطبااجتماعواعضایکنش

گرآن،آنچهمعناومفهوممییابداینستکهشکلگیریویاتغییرهویتبستگیبهعواملوشرایطمختلفدرسطحخردوکلانوارتباطمتقابلایندودارد.نکتهای دیگرکهبایدبهآناشارهکرداینستکهیکفردمیتوانددارایچندینهویتمختلفبودهووجودآنهادرکنارهمدیگربهمنزلهنوعیتعارضوتناقضویانفییکدیگریهمدایدی گرقلمدادنمی شودبلکهاینهویتهامی-

تواننددر تعاملبایکدیگربودهوبستهبهشرایطوموقعیتهایمختلفاجتماعییکیاز آنهاشکلغالبپیداکردهوفردبراساسآنخودراشناختهودرقبالآناحسا ستعلق،تعهدودلبستگی کند (جریبی و لهراسبی، ۱۳۹۰).هویتجمعی^{۳۲}درفر آینداجتماعیشدنوار تباطباگروه هایاواحدهایاجتماعیموجوددرجامعهکسبشدهو

مشخصگروهیاواحداجتماعییاحوزهقلمروییاستکهفردخودراازلحاظعاطفیوتعهدوتکلیف،متعلق،منتسبومدیونبهآنمی-

داند(عبداللهی،۱۳۷۴). وارمزونانداگروههایقومیرادستههاییازمردممیدانند کهخودشانرااز گروههایدیگرجامعهیاازجامعه

ایبزرگتربهعنوانیککلمتمایزمی کنند؛یکگروهقومیمیانخودگروههایدیگردرجامعهبهترسیممرزهایقومیمیپردازند کهچنینمرزبندی هاییهمسببتقویتهمبستگیدرونگروههاوهمعاملجداییشانازگروههایدیگرمیشوند.

اینمرزهابایدمبتنیبریکزبان،میراثنژادی،یامذهبمشترک،مناسک،ارزشهایمشترکیایکوطنمشترکباشند؛بنابراینهویتقومی آتجربه ایدهنی،فردیاستکهشخصرابهیکگروهقومیخاصوابستهمی کند (وارمزو ناندا ۲۰، ۱۹۹۸). هویتملّی ۲۵ احساسهمبستگیبااجتماعبزرگملّی،آگاهیازآنواحساسوفاداریبهآنوهمچنینفداکاریدرراهآناست (اشرف، ۱۳۷۲). از نگاه اشرف (۱۳۸۳) هویت ملّی مقوله ای کاملا تاریخی و متعلق به عصر جدید است؛ احمدی بر این عقیده است که "هویت ملّی ، نوعی احساس تعلق فرد به یک سرزمین و دولت- ملت یا کشوری خاص میباشد و فاقد تنوع و گونههای خاص است و افراد فقط یک هویتملّی دارند" (احمدی، ۱۳۸۲). هویت جهان وطنی (فراملّی) عبارت است از احساستعلقوتعهدبهجهانبهعنوانیککل (جریبی و لهراسبی، ۱۳۹۰). لذا باتوجهبهدغدغههاونگرانیهایموجوددرخصوصتنوعفرهنگیوقومیدرجامعهایرانوپیامدهایناشیازآن،مطالعه حاضر به منظور تعیین رابطه پیشداوری نسبت به اقوام ایرانی و هویت در دانشجویان علوم پایه و علوم انسانی دانشگاه شهید بهشتی صورت گرفته است.

^{3.} Quinley& Glock

^{4.} Hogan&Mallott

^{5.} Collective Identity

^{1.} Ethnic Identity

^{2.} Warmrs&Nanda

^{3.} National identity

روش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و جامعه آماری این پژوهش را تمامی دانشجویان دختر و پسر رشته های علوم انسانی و علـوم پایـه دانشگاه شهید بهشتی که در سال تحصیلی ۹۰–۸۹ در مقاطع مختلف تحصیلی در دو وضعیت روزانـه و شبانه ثبـت نـام کـردهانـد، تشکیل میدهد که در مجموع ۳۰۹۷ نفر میباشند. حجم نمونه با استفاده از جـدول مورگـان ۳۵۰ نفـر بـرآورد شـده اسـت. بـرای انتخاب نمونه مورد نظر از شیوه طبقهای- نسبی، استفاده شده است به این صورت که با احتساب تعداد رشته هـای علـوم انسـانی و علوم پایه، مقاطع تحصیلی، دانشجویان دختر و پسر، و خوابگاهی و غیرخوابگاهی نسبت هر یک از طبقات به دست آمد و بر اسـاس نسبتهای به دست آمده در هریک از طبقات ۳۵۰ نفر انتخاب شدند تا احتمال خطای نمونهگیری کاهش یابد.

"پرسشنامه محققساخته تعیین سطح پیشداوری": شامل ۲۵ پرسش که هر یک دارای یک طیف ۵ درجهای است. این ۲۵ پرسش پیس از تعیین روایی صوری و محتوایی از میان ۴۰ سوال طرح شده توسط مولفین، انتخاب شدند. حذفسوال هابراساسنتایجرواییصوریومحتواییورواییاکولوژیکصصورتگرفت. منظورازرواییاکولوژیکبررسیهمخوانیپرسشهابادر کفرهنگیآزمودنیهادرجامعهموردپژوهشاسست. منظورازرواییاکولوژیکبررسیهمخوانیپرسشهابادر کفرهنگیآزمودنیهادرجامعهموردپژوهشاسد. در این طیف ۵ بهاینتر تیبسوالهاییکهازنظرمتخصصروانشناسمناسبنبودند، کنار گذاشتهشدند. پساز آمادهشدننهایی،پرسشنامه هر یک از گویه درجهای، عدد ۵ بیانگر کاملا موافق، ۴ موافق، ۳ بینظر، ۲ مخالف، ۱ کاملا مخالف می باشد که در این پرسشنامه هر یک از گویه های ها به طور جداگانه در مورد اقوام ترک، کرد، لر و فارس مطرح میشوند. ضریب اعتبار آلفای کل و در هر یک از مولفه های پرسشنامه، قوم ترک، کرد، لر، فارس به ترتیب ۷۱/۱، ۹۸/، ۹۸/، ۹۸/ بود.

"پرسشنامه هویتجمعی" (جریبی و لهراسبی، ۱۳۸۸) شامل ۳۰ گویه بود. ۱۰ گویه ابتدایی هویتقومی، ۱۰ گویه میانی هویت ملی و ۱۰ گویه انتهایی هویت فراملی (جهان وطنی) را مورد سنجش قرار می داد. نمره گذاری این ابزار براساس مقیاس لیکرت از عدد ۵ بیانگر کاملا موافق، ۴ موافق، ۳ بینظر، ۲ مخالف، ۱ کاملا مخالف می باشد. ضریب اعتبار آلفای کل (هویت جمعی) و در هر یک از مولفه های پرسشنامه، هویت قومی، هویت ملی، هویت فراملی به ترتیب ۱۸۲، ۱۷۷، ۱۸۸، ۱۷۲، بود. همچنین ویژگی های جمعیت شناختی عمومی از جمله سن، جنس، رشته تحصیلی، قومیت، مقطع تحصیلی، محل سکونت (خوابگیاهی/غیرخوابگیاهی) هسر یک از آزمیودنی هیا را مییسینجد.دادهها بیا استفاده از ضریب همبستگیپیرسونبهمنظور بررسیرابطهپیشداوریومولفههایهویتجمعی،همچنینتحلیلواریانسچندمتغیرهبهمنظور تحلیلر گرسیونمورداستفا دهقرار گرفت.

ىافتەھا

در جدول ۱ فراوانیآزمودنیهابهتفکیکجنسیت،محلسکونتومیزانتحصیلات مشخص شده است.

جدول۱- فراوانی آرمودنیها به تفکیک جنسیت، محل سکونت و میزان تحصیلات

	-	ميزان تحصيلات	محل سكونت	جنسيت	
جمع کل	دكترا	کارشناسی ارشد	كارشناسي		
٩٠	١.	٣٢	۴۸	خوابگاهی	مونث

91	٩	٣۵	۴٧	غیرخوابگاهی	
91	۵	٣٣	۵۳	خوابگاهی	مذكر
٧٨	۶	۲۵	44	غيرخوابگاهي	
۳۵٠	٣٠	170	۱۹۵	کل	

براساس دادههای جدول ۱ ازمیان ۱۸۱ نفرازدانشجویانمونث، ۹۵ نفردرمقطعکارشناسی، ۶۷ نفردرمقطعکارشناسیارشدو ۲۸ نفردرمقطعدکتراوازمیان ۱۶۹ نفرازدانشجویانمذکر، ۱۰۰ نفردرمقطعکارشناسی، ۵۸ نفردرمقطعکارشناسیارشدو ۱۱ نفردرمقطعدکتراجایداشتند.

جدول۲- نتایج ماتریس همبستگی پیرسون رابطه میان پیشداوری با مولفه های هویت جمعی

۴	٣	۲	١			
·/**	-•/ \Y **	- • / T 1 **	١	r	پیشداوری	١
٠/١۵**	٠/١۶**	١	-•/Y1 ^{**}	r	ملّی	۲
·/**	١	·/\۶**	-•/ \Y **	r	فراملّی	٣
١	·/**	٠/١۵**	·/**	r	قومی	۴

^{*}P<-/-> **P<-/->, N= Ta-

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می شود پیشداوری با مولفههای هویت جمعی رابطه معناداریدارد و این رابطه در ارتباط پیشداوری با ابعاد ملّی و فراملّی هویت جمعی به صورت منفی و معکوس و در رابطه با بعد قومیهویت جمعی به صورت مثبت و مستقیم می باشد.

جدول ٣- نتايجتحليل رگرسيونچندمتغيرهبرايپيشبينيپيشداوريبر پايهمولفههايهويت

t	بتا	В	\mathbb{R}^2	R	متغیر ملاک	متغیر پیش بین
-11/19**	-1/۵۵	-•/ % A	•/٣۴	•/۵٨	هویت فراملّی	پیشداوری

-∆/YY ^{**}	-•/54	-•/٣۴	هويتملّى	
1./94**	٠/٩٧	٠/۵٢	هويتقومي	

*P<-/-۵ **P<-/-1

چنانکه در جـدول ۳ ملاحظـه مـیشـود هویـت جمعـی تأثیرمنفیومعکوسومعناداریبررویپیشـداوری (۳۸- = Bومقـدار ۱۱/۱۹+ = Bا،مولفههویــــت ملینیزتأثیرمنفیومعکوسومعناداریبرپیشــــداوری (۳۴- + ودرنهایتهویـــت قومیتأثیرمثبتومعناداریبررویپیشداوری (+ + + ومقدار + + ومقدار + + ومقدار +

بحث و نتیجهگیری

نتایجمطالعه حاضرنشانداد کهازمیانابعادسهگانههویت جمعی پیشداوری بهطور منفی و معنادار با ابعاد ملّی و فراملّی (جهانی) هویتجمعی و بهطور مثبت و معنادار با بعد قومی هویتجمعی رابطه دارد. همانطور که در پیشینه پژوهش اشاره گردید پیشداوریها
اغلب به عنوان تعمیم افراطی و اختصاص دادن ویژگیهای یکسان به هر یک از اعضای متفاوت یک گروه، بدون در نظر گرفتن
تفاوتهای موجود میان آنها و بر فرآیندهای ساده سازی آمیخته به خطا و اغلب همراه با اطلاعات ناقص بنا شده است (آرونسون،
۲۰۰۸). وارمزونانداگروههایقومیرادستههاییازمردممیدانندکهخودشانراازگروههایدیگرجامعهیاازجامعهایبزرگتربهعنوانیککلمتمایزمی-

گروههایدیگردرجامعه،بهترسیممرزهایقومیمپردازندکهچنینمرزبندیهاییهمسببتقویتهمبستگیدرونگروههاوهمعاملجداییشانازگروهها دیگر میشوند (وارمز و ناندا، ۱۹۹۸). بنابراین چنینمرزبندیهاییهمسببتقویتهمبستگیدرونگروههاوهمعاملجداییشانازگروه- دیگر میشوند؛ پیشداوری قومی در اغلب پژوهشها بهعنوان «احساس آمیخته با مخالفت، بنا شده بر یک تعمیم معیوب و انعطاف ناپذیر» مطرح شده است که ممکن است احساس یا بروز داده شود و به سمت یک گروه یا یک فرد از آن جهت که عضوی از آن گروه است، هدایت شود (دان و مک دونالد، ۲۰۰۱). درنتیجه وجود رابطه مثبت و مستقیم میان متغیرهای هویت قومی و پیشداوری نسبت به اقوام غیرخودی در مطالعه حاضر را میتوان همسو با نتایج پژوهشهای مذکور دانست.از طرفی ارتباط با اقلیتهای قومی یا دوستی با فردی از گروه غیرخودی غالبا از میزان پیشداوری فرد نسبت به آن گروه غیرخودی میکاهد (پرسون و موشر ایزنمن، ۲۰۰۵). از نگاه اشرف (۱۳۸۳) هویت ملّی مقولهای کاملا تاریخی و متعلق به عصر جدید است؛ احمدی بر این عقیده است که "هویت ملّی، نوعی احساس تعلق فرد به یک سرزمین و دولت-ملت یا کشوری خاص میباشد و فاقد تنوع و گونهای خاص است و افراد فقط یک هویت ملّی دارند" (احمدی، ۱۳۹۲). از سوی دیگر هویت فراملّی (جهان وطنی) عبارت است از احساستعلقوتههدبهجهانبهعنوانیککل (جریبی و لهراسبی، ۱۳۹۰). بنابراین افراد واجد هویت ملّی و فراملّی (جهان وطنی) قوی تر از آنجایی که خود را متعلق به گروههای وسیعتر از گروههای قومی، نژادی، جنسی و... میدانند در نگرش خود نسبت به گروههای غیرخودی نیز میزان کمتری از پیشداوری را گزارش کردند که این یافته نیز در راستای ادبیات پژوهش مرتبط قرار غیرخودی نیز میزان کمتری از پیشداوری را گزارش کردند که این یافته نیز در راستای ادبیات پژوهش مرتبط قرار دارد.درمجموعازنتایجپژوهش،میتوانچیناستنباطکردکهدانشجویانموردمطالعهبهنسبتدارایهرسهنوعهویتقومی،ملیوفراملّی

(جهانی)بودند واینهویتهاچندانتقابلوضدیتیباهمنداشتهودرصددنفییکدیگرنبودهبلکهدریکحالترفتوبرگشتیقرارگرفتهاند.دراینمیان

وجود رابطهمعنادار سطوح مختلفهویتجمعیبا میزان پیشداوری کهبسترزایندهآن کیفیتتعاملاتاجتماعی افراداستغیرقابلانکارمیباشد.میتوانباانتخابنمونهایازافرادی که با اقوام متفاوت با قومیت خود ازدواج کردهاند و روابط صمیمیتری را با آن قومیت شکل
دادهاندمیزانهویتجمعیآناناندازه گیریشودتامیزاناثر گذاریهویتجمعیبر میزان پیشداوری آنانسنجیدهشودوهرچندبراساسیافتههایپژوهش،رابطهبینمتغیرهابهدستآمدهاست،ولیبرایدستیابیبهمیزانواقعینتایج بهتراستباافزایش حجمنمونه،پژوهشدرسطحیگستردهتروباقابلیتتعمیمپذیریبیشترصورتگیرد.

منابع

احمدی، حمید. (۱۳۸۲). هویتملیایرانیدرگستره یتاریخ فصلنامه مطالعاتملّی ۴۷ (۱)، ۴۷ -۹.

اشرف، احمد. (۱۳۸۳). بحران هویت ملی و قومی در ایران: هویت، ملیت، قومیت. مجموعه مقالات به کوشش حمید حمیدی. موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، تهران.

اشرف،احمد.(۱۳۷۲).هویتایرانی،مجلهگفتگو، ۱(۲): ۲۶-۷.

بدار، لوک، دزیل، ژوزهولامارش، لوک (۱۳۸۰). ر*وانشناسیاجتماعی*، ترجمهحمزهگنجی، انتشار اتساوالان، تهران.

جریبی، جعفر، لهراسبی، سعید (۱۳۹۰). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با میزان هویت جمعی. مجله جامعه شناسی کاربردی، ۲۰ ۲۲/۲)، ۲۰-۱.

عبدالهی،محمد. (۱۳۷۴). بحران هویت، دینامیسم و مکانیسم تحول هویت جمعی در ایران. خبر*نامه انجمن جامعه شناسی ایران. ۱*، ۳۲ – ۸۸.

عبدالهی،محمدوحسینبر،محمدعثمان.(۱۳۸۱).گرایشدانشجویانبلوچبههویتملیدرایران،*مجلهجامعهشناسیایران، ۱۲۶،۱۶*-۱۰۱. میرمحمدی، داوود. (۱۳۸۳).*گفتارهایی در باره هویت ملی در ایران، موسسه مطالعات ملی*، تهران

Aboud, F. E. (1988). Children and prejudice. New York: Blackwell.

Allport, G. (1954). The nature of prejudice. Reading, MA: Addison-Wesley.

Aronson, E. (2008). The social animal. New York: Worth/Freeman.

Bobo, L.,&Massagli,M. (2001). Stereotyping and urban inequality. In A. O'Connor, C. Tilly, & L. Bobo (Eds.), *Urban inequality* (pp. 89-162). New York: Russell Sage.

Brewer, M.B. (1999). "The Psychology of Prejudice: Ingroup Love or Outgroup Hate." *Journal of Social Issues* 55, 429–44.

Cloutier, J., Mason, M. F., & Macrae, C. N. (2005). The perceptual determinants of person construal: Reopening the cognitive toolbox. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 885-894.

Dunn, K. M., & McDonald, A. (2001). The geography of racism in NSW: A theoretical exploration and some preliminary findings from the mid-1990's. *Australian Geographer*, 32, 29–44.

Fischer, K. W., & Lamborn, S. (1989). *Mechanisms of variation in developmental levels:* Cognitive and emotional transition during adolescence. In A. de Ribaupierre(Ed.), Transition

- mechanisms in child development: The longitudinal perspective (pp. 33–67). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Ekehammar, B., & Akrami, N. (2007). Personality and prejudice: From Big Five personality factors to facets. *Journal of Personality*, 75, 899–926
- Fraser, C. O., & Islam, M. R. (2000). Social identification and political preferences for one nation: The role of symbolic racism. *Australian Journal of Psychology*, 52, 131–137.
- Haslam, N. O., & Levy, S. R. (2006). Essentialist beliefs about homosexuality: Structure and implications for prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *32*, 471–485.
- Haslam, N., Rothschild, L., & Ernst, D. (2002). Are essentialist beliefs associated with prejudice? *British Journal of Social Psychology*, 41, 87–100.
- Hogan, D. E. and M. Mallott. (2005). "Changing racial prejudice through diversity education." *Journal of College Student Development*, 46: 115-125.
- Hoover, R., & Fishbein, H. D. (1999). The development of prejudice and sex role stereotyping in white adolescents and white young adults. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 20, 341–448.
- Jayaratne, T. E., Ybarra, O., Sheldon, J. P., Feldbaum, M., Pfeffer, C. A., & Petty, E. M. (2006). White Americans' genetic lay theories of race differences and sexual orientation: Their relationship with prejudice toward Blacks, and gay men and lesbians. *Group Processes and Intergroup Relations*, *9*, 77–94.
- Kohlberg, L., & Candee, D. (1984). *The relationship of moral judgment to moral action*. In W. M. Kurtines & J. L. Gewirtz (Eds.), Morality, moral behavior, and moral development (pp. 52–73). New York: Wiley.
- Lysaker, P.H, Tsai, J., Yanos P., & Roe, D. (2008). Associations of multiple domains of self-esteem with four dimensions of stigma in schizophrenia. *Schizophrenia Research*, 98, 194-200.
- Macrae, C. N., Quinn, K. A., Mason, M. F., & Quadflieg, S. (2005). Understanding others: The face and person construal. *Journal of Personality and Social Psychology*, 89, 686–695.
- Macrae, C. N., & Bodenhausen, G. V. (2000). Social cognition: Thinking categorically about others. *Annual Review of Psychology*, *51*, 93–120.
- Meertens, R. W., & Pettigrew, T. F. (1997). Is subtle prejudice really prejudice? *Public Opinion Quarterly*, 61, 54–71.
- Nesdale, D., Maas, A., Griffiths, J., & Durkin, K. (2003). Effects of ingroup and outgroup ethnicity on childrens' attitudes towards members of the ingroup and outgroup. *British Journal of Developmental Psychology*, 21, 177–192.
- Persson, A., & Musher-Eizenman, D. R. (2005). College students' attitudes toward blacks and Arabs following a terrorist attack as a function of varying levels of media exposure. *Journal of Applied Social Psychology*, 35, 1879–1893.
- Quinley, H. and C. Glock. (1979). Anti-Semitism in America. New York: Free Press.
- Warmrs, R&. Nanda, S. (1998) *cultural Anthropology United states of America*: Wardworth publishing Company

- Weitzer, R.,&Tuch, S. (2002). Perceptions of racial profiling: Race, class, and personal experience. *Criminology*, 40, 435-456.
- Williams, M. J., & Eberhardt, J. L. (2008). Biological conceptions of race and the motivation to cross racial boundaries. *Journal of Personality and Social Psychology*, *94*(6), 1033 1047.
- Wilson, G, & Dunham, R. (2004). Prejudice in police profiling. Assessing an overlooked aspect in prior research. *Journal of American Behavioral Scientist*, 47 (7), 896-909.

This document was created with Win2PDF available at http://www.daneprairie.com. The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.